

Rääkkylän kunnan esitys vuoden 2025 Vaikuttamisen kärjet julkaisuun

Kunnanhallitus 04.12.2023 § 167
194/00.04.01/2023

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto käynnistää vuoden 2025 Vaikuttamisen kärjet –asiakirjan laatimisen ja pyytää kunnan esitystä valmistelua varten. Tarkoituksena on tehostaa edunajamista kokoamalla ministeriökohtaisesti maakuntamme ajankohtaiset hankkeet ja muut valtion päätöksentekoon liittyvät tavoitteet. Samalla linjataan maakunnan kärkihankkeet.

Nyt laadittava julkaisu ja sen pohjalta tehtävä vaikuttamistyö tähtää vuoden 2025 valtion talousarvioon vaikuttamiseen. Maakunnan toimijoilta toivotaan erityisesti työllisyyttä, investointeja ja kasvua edistäviä sekä yritysten ja kuntien toimintaedellytyksiä kehittäviä esityksiä.

Rääkkylän kunnan pyydetään määrittelemään toimintansa kannalta kaikkein keskeisimmät lähivuosien asiat ja aloitteet. Esityksen tulee sisältää mahdollisuuksien mukaan seuraava informaatio:

- 1 Esityksen/hankkeen nimi (määrärahan käyttötarkoitus)
- 2 Kustannusarvio (kokonaiskustannusarvio ja valtion rahoitusosuus/esitetyn määrärahan osuus)
- 3 Esityksen luonne (määrärahaesitys/lakialoite/muu)
- 4 Toteuttamisvalmius (ideavaihe/suunnittelu menossa/toteutusvalmis)
- 5 Toteutusaikataulu
- 6 Valtion talousarvion mukainen hallinnonala, johon esitys kuuluu (pääluokka ja momentti)
- 7 Toimenpiteiden kuvaus ja esityksen/määrärahan perustelut
- 8 Yhteystiedot

Maakuntaliiton tarkoituksena on koota ministeriökohtaisesti ne asiat, joissa tarvitaan maakunnan ulkopuolista päätöksentekoa. Maakunnan omassa päätösvallassa olevia hankkeita (esim. EU-hankkeet) ei sisällytetä Vaikuttamisen kärjet -asiakirjaan. Valtion rahoitustarpeiden ja määrärahaesitysten lisäksi on mahdollista tuoda esille myös muita edunajamistyöhön liittyviä asioita (lainsäädäntö, politiikkalinjaukset ym.).

Edellinen julkaisu (Vaikuttamisen kärjet 2024) on luettavissa maakuntaliiton internetsivulla osoitteessa <https://pohjois-karjala.fi/maakunnan-edunajaminen/>. Maakuntaliitto pyytää ilmoittamaan, mikäli asiakirjassa on osaltamme asioita, joiden rahoitus/toteuttaminen on jo varmistunut, tai jotka eivät ole enää muutoin ajankohtaisia. Kuluvin vuoden aikana olemme onnistuneet edistämään useita vaikuttamisen kärkiin sisällytettyjä hankkeita, joten uusille esityksille on tilaa.

Haluamme jatkuvasti kehittää toimintaamme. Pyydämme myös näkemyksiänne siitä, kuinka maakunnan vaikuttamistyötä voidaan uudistaa ja kehittää edelleen.

Esitysten tulee olla Pohjois-Karjalan maakuntaliitossa viimeistään perjantaina 9.12.2023.

Maakuntaliitto toivoo laadukkaasti valmisteltuja ja tiiviitä esityksiä. Täydentäviä neuvotteluja kuntien ja muiden maakunnan toimijoiden kanssa järjestetään tarvittaessa. Vaikuttamisen kärjet -asiakirja on tavoitteena hyväksyä maaliskuun 2024 maakuntahallituksessa.

Kunnanjohtaja Esko Rautiainen, puhelin 0401053001 ja sähköpostitse esko.rautiainen(at)raakkyla.fi

Päätösehdotus

Kunnanhallitus Rääkkylän kunnan puolesta esittää vuoden 2025 vaikuttamisen kärjet -asiakirjaan otettavaksi seuraavat esitykset seuraavassa tärkeysjärjestyksessä:

1. Valtiovarainministeriö (talousarvion pääluokka 28)

Kestävä kuntatalous, mm. valtionosuuksien tasausjärjestelmät ja sote-uudistuksen seurauksena mahdollisesti tyhjenevien kiinteistöjen uuskäytön mahdollistaminen tai täysimääräinen tuki kiinteistöjen purkamiselle ja jäännösarvojen alaskirjaamiselle.

Perustelu: Kuntien taloustilanne vaikeutuu jyrkästi toteutetun sote-uudistuksen ja valtionosuusleikkausten johdosta Pohjois-Karjalassa. Sosiaali- ja terveydenhuollon siirtyminen pois kunnilta ja siitä seuranneet valtionosuuksien muutoslaskelmat merkitsevät huomattavia tulovähennyksiä Pohjois-Karjalan kunnille. Samanaikaisesti on valmistelussa TE-palvelujen siirto kunnille. Sote-uudistuksen ja TE uudistuksen valtionosuusperusteiden myötä Pohjois-Karjalan kunnat ovat ajautumassa kohtuuttomiin taloudellisiin haasteisiin. Pohjois-Karjalan kunnat kuuluvat häviäjiin molemmissa merkittävässä uudistuksissa ja kuntien talous kiristyy merkittävästi vuodesta 2024 alkaen.

Kun myös verotulojen kehitys uhkaa Pohjois-Karjalassa jäädä jälkeen yhä enemmän koko maasta, tarvitaan pikaisesti valtionosuusjärjestelmän kokonaisuudistusta. Uuden kunnan palveluista vastaamiseen ei ennakoitu tulorahoitus riitä ja paineita on joutua kiristämään jo lähtökohtaisesti koko maata korkeampaa tuloveroprosenttia.

Heikon veropohjan kuntien näkökulmasta valtionosuuksilla on erityisen suuri merkitys palvelujen järjestämisessä. Kun uutta valtionosuusjärjestelmää kehitetään, on huomioitava mm. olosuhdetekijöitä, kuten pitkät etäisyydet, syrjäisyys, kuntien laaja-alaisuus ja harva asutus sekä vesistöjen pirstoma aluerakenne. Erityisesti verotulojen tasausjärjestelmä on pidettävä voimassa vähintään nykyisillä tasauksilla ja otettava verotulojen laskennassa huomioon kaikki kiinteistöverotulot. Erityisesti epätasa-arvo tuulivoimasta saatavista verotuloista ja niiden tasauksesta on korjattava pikaisesti siten, että tuulivoimasta saatava taloushyöty jakautuu myös niille alueille, jonne tuulivoimaa ei voida rakentaa maanpuolustuksellisista syistä.

Tulevissa kuntien välisissä valtionosuustarkasteluissa on myös takautuvasti huomioitava ne menetykset, joita uuteen kuntaan siirtymisen rahoitusjärjestelyt aiheuttivat ns. edelläkävijäkunnille sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisessä. Pohjois-Karjalan kunnat joutuivat epätasa-arvoisesti hoitamaan palkkaharmonisoinnin lisäkulut ja lisäksi siitä on koitumassa edellä mainitun kaltaisia tulo-ongelmia valtionosuuksissa. Kuntien tulevaisuuden toimintaedellytysten turvaamiseksi tarvitaan kansallinen kuntapaketti, jonka tavoitteena on oltava myös Pohjois-Karjalan kuntien vahva kuntatalous sekä kyky tuottaa palvelut ja edistää elinvoimaa

Hyvinvointialueiden tarveperustainen rahoitus ja kestävä kuntatalous
Perustelu: Kunnat ja hyvinvointialueet vastaavat kansalaisten peruspalveluista.

Arvioiden mukaan sekä hyvinvointialueet että kunnat ovat kasvavien palvelutarpeiden ja kansantalouden laskusuhdanteen ansiosta taloudellisissa vaikeuksissa lähivuosina. Mikäli rahoitusvajetta ei korjata, niin on riskinä, että se johtaa hallitsemattomaan palveluiden supistamiseen tavalla, josta laskun kantavat etenkin syrjäseudut ja pienituloiset ihmiset ja yritykset. Näin ollen on tärkeää, että valtiolta turvaa sekä kuntien, että hyvinvointialueiden edellytykset vastata niille laissa säädetyistä tehtävistään. Tässä yhteydessä on tärkeää, että Kelan korvattavien kuljetusten kustannusvastuu siirretään hyvinvointialueiden vastattavaksi, jotta insentiivi säilyttää syrjäalueiden palvelut toteutuu paremmin.

2. Kärkihanke: Perusväylänpidon rahoituksen nosto: Perusväylänpidon riittävä rahoitus Pohjois-Karjalassa, rahoitustason mahdollistettava myös alemman tieverkon kunnossa- ja ylläpito.

Perustelu: Perusväylänpidon rahoitus on nostettava pysyvästi tasolle, joka mahdollistaa korjausvelan vähentämisen myös elinkeinoelämän kuljetuksille ja matkailuliikenteelle tärkeillä pääväylien ulkopuolisilla maanteilla ja rautateilla. Toteutuksessa on painotettava myös vähäliikenteisten teiden päällysteiden ja runkojen sekä siltojen parantamista sekä etenkin talvikunnossapidon tuntuvaa laatutason nostoa.

Perusväylänpidon rahoituksen riittävä taso koko maan ja Pohjois-Savon ELY-keskuksen toiminta-alueella Itä-Suomessa on tärkein vaikuttava tekijä siihen, missä määrin maantieverkon parantamista ja kehittämistä saadaan alempiasteisen tieverkon osalta toteutettua. Kohteita ja tarpeita on runsaasti eri puolella Pohjois-Karjalaa sekä maantieverkolla että myös yksityisverkolla. Valtion rahoitusta on suunnattava riittävästi myös yksityis- ja metsätieverkon perusparannuksiin ja kunnossapitoon.

3. Matkailuinvestoinnit ja kansainvälisen Lakeland-matkailumarkkinoinnin resurssit Visit Finlandin toimenpitein vahvistetaan Ukrainan sodan ja koronakriisin myötä ahdinkoon ajautuneen Itä-Suomen matkailua vahvistamalla Lakelandin kansainvälistä saavutettavuutta ja näkyvyyttä

4. Kansallinen aluepolitiikka

Tuetaan kansallisella aluepolitiikalla ja rahoituksella väestön, työllisyyden yritystoiminnan kehityksen kannalta tärkeää uudistumiskykyä ja alueiden omaehtoista kehittämistä erillisellä määrärahalla.

5. Rajamaakuntien kehitys ja Itä-Suomen kehityspaketti

Kansainvälisen toimintaympäristön muutoksesta eniten kärsivän Itä-Suomen kehityksen edellytyksiä vahvistetaan laaja-alaisella kehityspaketilla. Venäjä-yhteistyöhön tarkoitettu rahoitus kohdennetaan tilanteesta eniten kärsiville alueille, jonne rahoitus alun perin oli tarkoitettukin. Raja-alueohjelmiin jo varattu kansallinen rahoitusosuus siirretään kansallisiin aluekehitysrahoihin rajamaakunnille.

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.